

*Een nieuwe lente en een nieuw geluid:
Ik wil dat dit lied klinkt als het gefluit,
Dat ...*

... na de gemeenteraadsverkiezingen plots verstild lijkt. Het laatste bericht op de site van de afdeling Zuidoost van GroenLinks dateert van 19 februari 2018, het bericht daarvoor is van 20 mei 2017. De communicatielijnen vanuit de fractie in de gemeenteraad lijken ineens niet meer in gebruik. Is hier sprake van cervicale dislocatie? De nek omdraaien van de verstandhouding tussen burgers en de oude partijfractie in de gemeenteraad? Hoever strookt dit met de nieuwe intenties van het coalitie-akkoord en hoever willen stadsdeelbestuur Zuidoost (GL, SP en PvdA) en B&W (GL, SP, D66, PvdA) hun ambities ook echt waarmaken?

In het coalitieakkoord van de gemeente Amsterdam, *Een nieuwe lente en een nieuw geluid*, staat dat "er een grote taak voor het gemeentebestuur ligt om de relatie tussen burgers, ondernemers en overheid te verbeteren. Bewoners hebben net zulke goede, zo niet betere, ideeën als het stadsbestuur. Het college "streeft naar een open en transparant bestuur, een naar buiten gerichte organisatie die open staat voor maatschappelijk en buurtgericht initiatief".

Het college voelt zich verantwoordelijkheid om de zeggenschap van bewoners te vergroten onder andere door met de stad het gesprek en het debat aan te gaan over hoe dat kan en moet. Amsterdammers laten vaak en op veel plekken zien dat zij tal van zaken prima zelf kunnen regelen. Hier moet de overheid steunend en niet sturend zijn. Het vertrouwen in elkaar hebben en vertrouwen geven. Hier ligt de basis.

Het college stelt voor samen met de stad een ambitieuze agenda voor democratische vernieuwing op te stellen waarin ze onderzoeken hoe de participatieve en representatieve democratie kunnen worden vernieuwd, versterkt en uitgebreid. Doel is inwoners van Amsterdam grotere zeggenschap te laten hebben over hun directe omgeving, gemeentelijke dienstverlening en de stad als geheel.

Tijdens de vergadering van de raadscommissie Ruimtelijke ordening van 12 september 2018 is een zienswijze ter kennis gegeven over een wijziging van de Provinciale ruimtelijke verordening. Die gaat over een uitbreiding van Camping Zeeburg waarvoor de Natuurverbinding die over een klein deel van dit gebied liep iets is verkleind. Een andere wijziging betrof enkel de wijziging van de naam van EHS in NNN, NatuurNetwerkNederland. Een andere zienswijze over de voorgestelde conceptwijziging van de PRV die tot 14 september ter inzage lag heb ik in de stukken van de gemeente niet kunnen vinden.

Natuurlijk voert Amsterdam al geruime tijd besprekingen met de gemeente over onder andere de wijziging van art. 19 van de PRV. Ik ga ervan uit dat de gemeente/stadsdeel hier uitvoerig met de Provincie over onderhandeld hebben en dat de wijzigingen zijn voorgesteld vanuit de gemeente. Mogelijk is dat een reden voor de communicatiestilte. Wat niet weet, wat niet deert.

Zal aan de nieuwe coalitie de dubieuze eer toevallen om het NNN met de voorgestelde wijzigingen de nek te hebben omgedraaid en in de geschiedenis van Amsterdam te boek komen te staan als slopers van het NNN? Het is mij nog niet helemaal duidelijk, maar ik vrees het ergste. Toch kan het tij nog keren. De vernieuwende participatie moet nog op gang komen. Maar intussen lopen nog steeds zeer zorgelijke ontwikkelingen.

Het stadsdeelbestuur en zijn ambtenaren zijn uitvoerders van het gemeentebeleid, maar de coalitie vindt dat besturen hun zaken maar zelfstandig moeten regelen. Daardoor worden bewoners van het kastje naar de muur gestuurd. Het bestuur van Zuidoost mag blijkbaar wel beslissen over de toekomst van het park maar voor inspraak moeten we bij de gemeente zijn. Dat werkt niet. Het stadsdeelbestuur houdt zich vrijwel onbereikbaar in deze materie en inspraak in overlegvergaderingen valt met drie minuten in de ambtelijke verdragingsmolen.

*Eén ding is droevig en maakt zacht geklaag
Altijd om de aarde heen, 'n nevel vaag
En luchtig om dat lijf: 't is wisseling
Van zijn en niet zijn ...*

Het participatietraject Gaasperplas is opgestart door het vorige bestuur van Zuidoost, maar tijdens de besprekingen in dit traject krijg ik geen enkel signaal dat er iets vernieuwends begonnen wordt. Op het eerste zicht lijkt deze participatie volledig binnen de intenties van het nieuwe college te vallen. In de meedenkgroep mogen bewoners de gekste voorstellen inbrengen voor herinrichting van het park, zonder daarbij rekening te houden met zijn status als natuurgebied, NNN, en Hoofdgroenstructuur. De voorstellen stapelen zich dus op. Jan met de pet, Jo met de banjo, enz. zouden via een propagandakaravaan betrokken worden (en aangetrokken met schaafijs) bij de participatie. Daarbij werd vooraf niet verteld aan de mensen die hun mening gaven dat het hier gaat om een natuurgebied waarvan het groenbeheer is uitbesteed aan GGA.

De gemeenschappelijke regeling van GGA heeft ten doel:

- a. het bevorderen van een evenwichtige ontwikkeling van de openluchtrecreatie;
- b. het tot stand brengen en bewaren van een evenwichtig natuurlijk milieu;
- c. het tot stand brengen en onderhouden van een harmonisch landschap.

De Provincie Noord-Holland die het NNN heeft geborgd in de PRV heeft enige tijd geleden aan GGA duidelijk gemaakt dat de PRV voorschrijft dat gemeenten de NNN-gebieden moeten bestemmen als natuur, waarmee recreatieve ontwikkelingen op slot zitten. “De recreatieschappen kunnen hun recreatieve plannen binnen deze kaders niet uitvoeren.”

In de Algemene verordening GGA zijn geen regels opgenomen voor evenementen. Recreatie dient daarom gezien te worden als niet inhoudend evenementen. De verantwoordelijkheid van GGA strekt zich niet uit tot eigenzinnig beleid qua beheer en inrichting. Ook vergunningen vallen uitsluitend onder de bevoegdheid en verantwoordelijkheid van de gemeente.

Er is nog heel wat juridische onduidelijkheid over de termijnen van de gebruiksovereenkomsten die GGA sluit met derden met name die waarvoor een vergunning nodig is.

Het is vreemd dat GGA zich kennelijk ook niet houdt aan de Bomenverordening Amsterdam.

Het participatietraject Gaasperplas is opgestart door het (vorige) stadsdeelbestuur en Groengebied Amstelland, beide nogal onbetrouwbaar wat participatie betreft. Het vorige stadsdeelbestuur kan zonder meer onbehoorlijk bestuur ten laste gelegd worden. De procedures voor het indienen van bezwaren over festivals werden sterk bemoeilijkt en vertraagd, zodat de gang naar de rechter lange tijd is belemmerd. Een van de rechtszaken liep uit op een nietige uitspraak van de rechter door misleiding door de jurist van het stadsdeel. Het negeren van de belangen van omwonenden en de status van het NNN is niet anders te zien dan als onbehoorlijk bestuur. Het is de taak van besturen om de belangen van bewoners zorgvuldig af te wegen. Als de gemeente via Groengebied Amstelland, het recreatieschap dat het NNN in Zuidoost beheert en dat geen democratische instelling genoemd kan worden omdat op besluiten van GGA geen bezwaren ingediend kunnen worden, een evenementenbeleid in dit gebied vaststelt dan kunnen daar pas bezwaren tegen ingediend worden als de gemeente een omgevingsvergunning heeft verleend voor de festivals. De Raad van State heeft in 2015 voor uitzonderingen op bestemmingsplannen een omgevingsvergunning verplicht gesteld voor alle gemeenten. Festivals zijn nog steeds uitzonderingen, dus niet de norm.

Dat werd bij stadsdeel en gemeente geleidelijk duidelijk. Daarom zag men zich verplicht om de PRV te wijzigen hoewel de bestemming natuur nog steeds zou blijven, maar sterk uitgehold. Wat het stadsdeel en GGA – allebei in ondemocratische zin – willen is de afbraak van het NNN zodat meer festivals en horeca in de hele omgeving rond de Gaasperplas mogelijk worden. Het groenbeheer van GGA voldoet niet aan de meest rudimentaire normen. De Bomenverordening wordt niet nageleefd, er wordt groen geklepeld en bomen getopt, vormen van groenbeheer die in het NNN niet zouden mogen. Tweederde van het Gaasperpark heeft al een stedelijke functie, en dat is eigenlijk in een bufferzone niet toegestaan. De zoveelste inbreuk op geldende regels.

Waar nog duidelijkheid over moet komen is in hoeverre de nieuwe coalitie het stadsdeel met zijn ondemocratische plannen de vrije baan heeft gegeven en in zijn zienswijze (die nog steeds geheim lijkt te zijn) aan de Provincie Noord-Holland die in de PRV het NNN regelt, de voorgestelde wijzigingen al heeft goedgekeurd. Dat zou dan zonder enige inspraak of participatie vanuit de inwoners gebeurd zijn. Burgers konden wel een zienswijze indienen bij de Provincie, maar het is volgens mij de taak van de gemeente om over een zo belangrijke kwestie de bewoners van Amsterdam zorgvuldig te raadplegen, zeker als deze coalitie zich heeft opgeworpen als hoeder van het groen en de democratie, en participatie hoog in zijn vaandel heeft staan.

Het lopende participatietraject lijkt buurtinitiatieven voor het park te willen verzamelen, maar de werkelijkheid is anders. Het kan natuurlijk niet zo zijn dat de bestemming van een gebied zomaar ineens opengebroken wordt. Dat lijkt wel het doel te zijn van stadsdeel en GGA. Dit gebied blijft zonder meer deel uitmaken van het NNN. Maar de vraag is in hoeverre de gemeente en GGA het NNN willen uitkleden en dat kun je uibreiden naar verkrachten. Alles van waarde is weerloos.

Zou mijn Stichting opgericht ter bescherming van natuur en biodiversiteit in het NNN kunnen rekenen op een financiële bijdrage uit de fondsen die beschikbaar worden gesteld voor maatschappelijke initiatieven? Ik dacht het niet.

Daarmee worden al de grenzen duidelijk van de vernieuwende participatie. In het participatietraject is ook een klankbordgroep ingesteld die het proces moet volgen en becommentariëren. Aan de voorstellen die in de meedenkgroep naar voren gebracht worden zijn geen grenzen gesteld; alles kan en alles mag. Het NNN telt niet mee. Als die voorstellen eenmaal zijn ingebracht ontstaat vanzelf al een belang voor de deelnemers. Die zullen zich met hand en tand verzetten tegen elke kritiek op of afwijzing van hun plannen. Psychologisch handig bedacht, maar wel onbetamelijk sturend. De deelnemers aan de klankbordgroep krijgen met allerlei belemmeringen te maken: eerst was het NNN taboe; er mag niet gepraat worden over festivals, over het evenementenbeleid, over de doelstellingen van GGA, over duurzaamheid en financiële haalbaarheid van het huidige beleid van GGA; kritische opmerkingen worden de kop ingedrukt.

Waarmee duidelijk werd gemaakt dat de participatie in deze groep in tegenstelling tot de meedenkgroep enkel één richting uit mag gaan: het accepteren van de inbreuk op het NNN, van het huidige evenementenbeleid en het beleid van exploitatie van dit groengebied. Het bestuur geeft in de besprekingen aan dat de herinrichting van het park nog meer commerciële stedelijke functies moet omvatten, zoals een restaurant, verdere uitbouw van bestaande stedelijke functies als Ballorig, en dat het doel is om meer bezoekers aan te trekken. GGA klaagt nu al over de onmogelijkheid van toezicht en handhaving. Als tweederde van het terrein al een stedelijke functie heeft, dan blijft er nauwelijks iets over voor natuur en biodiversiteit.

Van participatie is geen sprake als deelnemers in een fuik gedwongen worden; en als zelfs de onschatbare waarde van natuur en biodiversiteit, waterberging, recreatie, milieu, verkoeling, welzijn en volksgezondheid, genegeerd wordt ten gunste van particuliere financiële belangen, dan komt het algemeen belang letterlijk en figuurlijk in het geding.

Ineens duikt de term 'stakeholders' op, dat zijn belanghebbenden, vooral ondernemers. Dat is een vreemde zaak. Ook die gaan hun claim opeisen. Ineens hebben we te maken met belangen die er eerst niet waren, en eigenlijk ook op dit moment geen enkel recht van bestaan hebben. De enige stakeholders zijn voorlopig nog natuur en biodiversiteit, met een heel pakket aan waarden die jammer genoeg nooit meetellen. Het participatietraject negeert bewust natuur en biodiversiteit als uitgangspunten. Tijdens de bijeenkomst van 13 september heeft de vertegenwoordiger van het stadsdeelbestuur al kenbaar gemaakt dat de wensen van GGA uitgevoerd moeten worden. Dat is een zeer twijfelachtig standpunt, een voortzetting van het oude onbehoorlijke beleid.

Wordt daarmee duidelijk dat GL net als de landelijke PvdA ook de neoliberale kant uitgaat? Ik hoop het niet. Als met participatie enkel bedoeld wordt het overnemen van de taken van de overheid door calculerende particulieren en ondernemingen dan is dat inderdaad een neoliberaal beleid. Dat leidt uiteindelijk tot privatisering en deregulering. Democratie gaat uit van het algemeen belang. Commercie heeft in de eerste plaats een kortzichtig eigenbelang – winst – en daar kan geen civiele maatschappij duurzaam mee in stand gehouden worden.

Van democratie is ook geen sprake als een evenementenbeleid dictatoriaal wordt doorgedrukt door B&W, zoals het vorige college deed. Dan zou het de taak van de nieuwe coalitie moeten zijn om dat weer recht te zetten. Daarbij hoort ook het democratiseren van de recreatieschappen. Voor een NNN-gebied zou het ondenkbaar moeten zijn dat de Bomenverordening van Amsterdam niet wordt nageleefd door GGA en dat in het park tijdens de broedtijd festivals georganiseerd worden met een geluidsvolume van meer dan 100 dB(A).

Als de belangen van Amsterdammers qua geluids- en andere overlast niet zorgvuldig afgewogen worden en als de eisen die de klimaatverandering stelt aan onze maatschappij niet meewegen in het beleid, dan zal dit beleid nooit duurzaam en nooit democratisch zijn. Amsterdam heeft een paar kleine gebiedjes die behoren tot het NNN. Alles zou gericht moeten zijn op behoud van de natuurwaarden daarin. Jammer genoeg worden die met veel ambtelijk kunst- en vliegwerk al meer dan tien jaar aangetast. Bedrijven willen steeds uitbreiden, ook in het NNN (zie Ballorig). Daarom is zorgvuldigheid geboden. Natuur heeft een onschatbare waarde en is een van onze grootste nationale belangen.

De besprekingen in het participatietraject Gaasperplas lijken steeds verder te gaan in de richting van het monddood maken van standpunten die pleiten voor duurzaamheid en aandacht voor en behoud van natuur en biodiversiteit. Dat zou dan weer een teken zijn van een falend en onbehoorlijk sturend participatietraject. Na een wijziging van de PRV volgens het voorgestelde concept zou het NNN enkel als naam maar inhoudelijk niet meer bestaan, en zouden natuur en biodiversiteit de facto ondergeschikt worden aan ondernemersbelangen, en kunnen we enkel van het Gaasperpark nog spreken als een evenemententerrein.

Een kip kan zonder kop nog een tijdje doorlopen, een coalitie kan het zelfs vier jaar uithouden. Maar daarna ... ? En hoe staat het dan met onze natuurgebieden?

Ik verzoek het College om duidelijkheid te verschaffen over zijn bedoeling met het NNN en om juridische en ambtelijke knelpunten eerst op te lossen voordat de toekomst van het NNN in Zuidoost definitief vastgelegd wordt. Het eenzijdig wijzigen van de PRV op verzoek en advies van de gemeente Amsterdam is een voortzetting van oude vormen en gedachten.

Met mijn Stichting wil ik graag een civiele bijdrage leveren aan de uitvoering van een groen en democratisch beleid. Daar heeft Amsterdam behoefte aan. Behoud wat goed is, en verbeter wat beter kan.

Het gedicht van Gorter heeft een einde dat ook de moeite waard is voor de coalitiepartners om rustig te overdenken.

*Ik groef een graf waar golven komen toe-
Dekken het zand en legde haar daar neer,
Daarover zand: de golven komen weer
En dalen weer met lachen of geschrei -
Daar ligt bedolven mijne kleine Mei.*

Hetty Litjens
Stichting Natuurbescherming ZO